

על סודות המשבר בין ראש-המשלה ליושר הביטחון

מלחמת ההתשה

שנל משה דיין

דיין: ב'1967 מאה אלף חיילים. ב'1970 מאה טילים?

זרחי "בית מינס", בית-המלון שעל הר כנען, רגילים לראות ביניהם גישים מפורסמים. בסוף-השבוע האחרון היה האורח החשוב ביותר שם שר האוצר יצחק ספיר, שבא להתאושש באחרי הקריי של צפת מן המאמצים של הסלת מיסים זדשים.

אלא שמוחתו של השר נפסקה פתאום. ארם לכך טלפון בהול מירושלים, בליל ה' שבת. דיבר בו עמיתו, שר השיכון זאב שרף.

למחרת בבוקר עזב ספיר את המלון, דהר במכוניתו לתל-אביב — ישר לביתה של גולדה מאיר. בי בשיחת-המלפון שלו, מסר לו שרף שראש-המשלה נמצאת על סף משבר ביחסיה עם שר הביטחון משה דיין, והוא הועיק את ספיר שיתערב לפני שיהיה מאוחר מדי.

ולא ראו האורחים הסקרנים את התכונה סביב צאתו של ספיר — ושובו כעבור שעות אחדות — היה עצם קיום אותה פגישה של שבת בבוקר נשמר בסוד. אולם גם עתה, משודע על קיום פגישה זו, אין איש זר יודע מה דובר בה, שכן השתתפו בה רק גולדה וספיר.

העיקר הוא, שפגישה זו התקיימה שעה קלה לפני שהגיע לי ביתה של גולדה אורח חשוב אחר: משה דיין. גולדה ודיין

★ הריקע הצבאי למשבר הממשלתי

מיאזן הרתעה הדדי

מה קורה כאן, בעצם?

מזה מיספר שבועות מטרידה שאלה זו את אזרחי ישראל. מול מבול ההצהרות הסותרות הנש" מעות מפי המנהיגים, מול גלי שטיפת-המוח של הפרשנים אמצעי התקשורת ונוכח העובדה שבגלל סיבות שונות לא ניתן לגלות לציבור את כל ה" עובדות הקשורות בהפסקת-האש, נשאר האורח ה" פשוט מבולבל, במצב של אי-ידיעה. ואי-ידיעה גור" רת חודה.

מצד אחד ניתכות על האזרח ידיעות על הפרת הפסקת-האש מצד המצרים והטוביטים, עלידו הצבת סוללות טילים נגד מטוסים בחזית התעלה הקרובה. הידיעות הללו נכונות כולן. המצרים אמ" נם מפירים את הפסקת-האש, מקדמים טילים, ומסכנים בכך את עליונותה האווירית של ישראל, במיקרה שהפסקת-האש תפוצץ ותפרוץ מלחמה חד" שה בתעלה. גם אלה המתריעים על הסכנות הנש" קפות מהפרה זו של הפסקת האש לגבי כוחה ה" צבאי של ישראל, במיקרה של מלחמה חדשה, אינם מגוימים.

זוהי בעצם הכוונה המסתגרת מאחורי הזות ה" טילים המצריים בתעלה: להרתיע את ישראל מ" לחדש את המלחמה, שתייה כרוכה הפעם באבדות גדולות לאין שיעור יותר מאשר קודם לכן. ישראל נפלה כאן למעין מלכודת, ששללה ממנה את האופציה לחדש את המלחמה כרצונה. אולם

טענת ישראל כי גם ארצות-הברית נפלה כאן למל" כודת, אין לה על מה לסמוך. ברור כיום, כמעט לחלוטין, כי הזות הטילים באיזור התעלה נעשתה בידיעת האמריקאים. הם היו מעוניינים בכך בדיוק כמו הסובייטים והמצרים, כדי למנוע מהקיצונים בישראל את האפשרות לחדש את המלחמה.

לכאורה מהווה הדבר סכנה לגבי ביטחונה של ישראל ושולל את עליונותה הצבאית. אולם למעשה אין הדבר כך. יתכן וסכנות אלה היו נשקפות ל" ישראל במיקרה בו היו המצרים חופשיים להפר את הפסקת-האש כרצונם ולחדש את המלחמה ב" יוזמתם. אלא שהם אינם יכולים לעשות זאת. בי" דיוק כשם שהטילים החדשים בתעלה ירתיעו את ישראל לחדש את התקפות-האוויר שלה באיזור ה" תעלה, כך חל שינוי מחותי גם בעוצמתה הצבאית של ישראל, שירתיע את המצרים מלנסות לחדש את המלחמה ביוזמתם.

הדברים אינם עוד סוד, למרית שאין אומרים אותם במפורש. גולדה מאיר, ראש-הממשלה, רמ" זה עליהם השבוע פעמיים. פעם אחת אמרה ב" ראיון טלוויזיה ברשת, "סי.בי.אס." בארצות-הברית: "קיבלנו הבטחות מארצות-הברית. לא קיבלנו כל מה שרצינו, אבל אני חושבת שהדבר מבוצע," ב" פעם שנייה אמרה זאת במילים אחרות בוועד ה" פועל של ההסתדרות: "טוב שלוקחים עוד מיסים. זה סימן שיש בעד מה להוציא את הכסף."

גם הרמטכ"ל, רב-אלוף חיים בר-לב, רמו על כך בצורה שאינה משתמעת לשתי מניס: "אם תפרוץ מלחמה נוספת בין ישראל לבין הערבים, אפילו ייהנו אלה מסיוע סובייטי — תנצח ישראל, אם כי הפעם יהיה קשה יותר מאשר בפעם הקודמת."

לא רק ראש-הממשלה, הרמטכ"ל והאחרים יוד" עים על כך. יודעים זאת הרוסים והמצרים. אם אינם מקימים צעקות ומרעישים עולמות, הרי יש לייחס זאת רק לעובדה, שלא היתה ידועה כנראה לממשלת ישראל בעת שנתנה את הסכמתה ל" הפסקת-האש נעשתה בהסכם משותף, טוביטי-אמריקאי, בו התחייב כל אחד מהצדדים לספק לבן-בריתו אמצעי הרתעה כאלה שימנעו מן הצד השני כל חשק לחדש את המלחמה והפכו את הפסקת-האש לעובדה קיימת.

אם הדברים כל כך פשוטים, מדוע מתקוממים נגדם משה דיין ותומכיו?

התשובה גם היא פשוטה: בהסכימם להפסקת-האש, הם פשוט לא חשבו על כך שהסכמה זו שוללת מהם את האופציה לחדש את המלחמה. הם רואים את עצמם מרומים, למרות שמצבה ה" צבאי של ישראל טוב עתה לאין שיעור מאשר היה לפני הפסקת-האש.

פרט ליתרון אחד שאבד: החופש לפתח יוזמה צבאית.